

İÇİNDEKİLER

Önsöz ve teşekkür	9
Katkı sağlayan yazarlar	11
GİRİŞ Vazgeçilmez Sanat: Modern Stratejinin Ustalarının Üç Nesli <i>Hal Brands</i>	19
1. BÖLÜM Temeller ve kurucular	33
1 Strateji: Bir fikrin tarihi <i>Lawrence Freedman</i>	35
2 Thucydides, Polybius ve antik dünyanın mirası <i>Walter Russell Mead</i>	61
3 Sun Tzu ve zamandan bağımsız bir strateji mantığı arayışı <i>Toshi Yoshihara</i>	89
4 Machiavelli ve modern stratejinin doğuşu <i>Matthew Kroenig</i>	115
5 Clausewitz'in tarif edilmesi zor anlamı ve kalıcı önemi <i>Hew Strachan</i>	143
6 Jomini, Modern Savaş ve Strateji: Temel ilkelerin zaferi <i>Antulio J. Echevarria II</i>	175
7 Alfred Thayer Mahan ve Deniz Gücü Stratejisi <i>John H. Maurer</i>	201
8 Kant, Paine ve Liberal Dönüşüm Stratejileri <i>Michael Cotey Morgan</i>	227
9 Alexander Hamilton ve stratejinin finansal kaynakları <i>James Lacey</i>	255
10 Stratejinin ekonomik temelleri: Smith, Hamilton ve List dışındakiler <i>Eric Helleiner ve Jonathan Kirshner</i>	281

2. BÖLÜM Büyük güçler arası rekabet çağında strateji	307
11 Sully, Richelieu ve Mazarin: 17. yüzyılda Fransız denge stratejileri <i>Iskander Rehman</i>	309
12 Çok kutuplu bir dünyada kuşaklararası rekabet: III. William ve André-Hercule de Fleury <i>Matt J. Schumann</i>	337
13 Napolyon ve tek nokta stratejisi <i>Michael V. Leggiere</i>	365
14 John Quincy Adams ve demokratik bir stratejinin zorlukları <i>Charles Edel</i>	393
15 Stratejik mükemmellik: Tecumseh ve Shawnee birliği <i>Kori Schake</i>	419
16 Francis Lieber, savaş kanunları ve liberal uluslararası düzenin kökenleri <i>Wayne Wei-siang Hsieh</i>	443
17 Deniz ve kıta emperyalizmi arasında sıkışan Japonya <i>S.C.M. Paine</i>	469
18 Anti-emperyal direniş stratejileri: Gandhi, Bhagat Singh ve Fanon <i>Priya Satia</i>	497
3. BÖLÜM Küresel savaş çağında strateji	527
19 Strateji, savaş planları ve I. Dünya Savaşı <i>Margaret MacMillan</i>	529
20 Kesin sonuçlu savaş stratejisine karşı yıpratma stratejisi <i>Williamson Murray</i>	557
21 Strateji ve topyekün savaş <i>Williamson Murray</i>	585
22 Woodrow Wilson ve modern Amerikan büyük stratejisinin yükselişi <i>Robert Kagan</i>	609
23 Koalisyon savaşının demokratik liderleri ve stratejileri: II. Dünya Savaşında Churchill ve Roosevelt <i>Tami Davis Biddle</i>	635
24 Tarihın gizli eli: Toynbee ve dünya düzeni arayışı <i>Andrew Ehrhardt ve John Bew</i>	661

25	Jeopolitik devrim stratejileri: Hitler ve Stalin <i>Brendan Simms</i>	685
26	Mao Zedong ve iç içe geçmiş savaş stratejileri <i>S.C.M. Paine</i>	709
4. BÖLÜM İki kutuplu dönemde strateji		737
27	Teoride ve uygulamada nükleer strateji: Büyük ayrışma <i>Eric S. Edelman</i>	739
28	Nükleer stratejinin tarifi zor doğası <i>Francis J. Gavin</i>	767
29	Nükleer çağda sınırlı savaş: Kore'deki Amerikan stratejisi <i>Daniel Marston</i>	793
30	Ben-Gurion, Nasır ve Arap-İsrail çatışmasında strateji <i>Guy Laron</i>	819
31	Nehru ve bağlantısızlık stratejisi <i>Tanvi Madan</i>	845
32	Lyndon Johnson ve Robert McNamara: Tarih ve uzmanlığa karşı teori <i>Mark Moyar</i>	871
33	Yumuşama ve rekabet stratejileri: Brejnev ve Moskova'nın soğuk savaşı <i>Sergey Radchenko</i>	901
34	Silahlanma yarışı, silahların kontrolü ve Fisher'dan Reagan'a barış zamanı rekabet stratejileri <i>Thomas G. Mahnken</i>	927
5. BÖLÜM Soğuk savaş sonrası dünyada strateji		953
35	Hakimiyet açmazları: George H.W. Bush'tan Barack Obama'ya Amerikan stratejisi <i>Christopher J. Griffin</i>	955
36	İki Mareşal: Nikolai Ogarkov, Andrew Marshall ve askeri alanda devrim <i>Dmitry (Dima) Adamsky</i>	983
37	11 Eylül sonrası isyan bastırma ve terörle mücadele stratejileri <i>Carter Malkasian</i>	1007
38	Cihat stratejileri: Hz. Muhammed'den günümüze <i>Ahmed S. Hashim</i>	1037

39	Xi Jinping ve Çin'in restorasyonu stratejisi <i>Elizabeth Economy</i>	1063
40	Süleymani, Gerasimov ve gayrinizami savaş stratejileri <i>Seth G. Jones</i>	1089
41	Zayıflığın gücü: Kim Hanedanı ve Kuzey Kore'nin hayatta kalma stratejisi <i>Sue Mi Terry</i>	1117
42	Kalıcı çatışma stratejileri: Kabila ve Kongo savaşları <i>Jason K. Stearns</i>	1143
43	Yeni alanlarda strateji ve büyük strateji <i>Joshua Rovner</i>	1165
44	İstihbaratta bir devrim <i>Thomas Rid</i>	1189
45	Gramer, mantık ve büyük strateji <i>John Lewis Gaddis</i>	1217

Önsöz ve teşekkür

Bu kitabın kahramanları, bu kitaba odaklanmak için önemli projelerini bir kenara bırakan ve bu süreçte editörün bitmek bilmeyen ısrarlarına katlanan, katkı sağlayan yazarlardır. Katkı sağlayan yazarlardan sonra ikinci sırada, çalışmalarını bu kitabın dayandığı düşünsel temeli oluşturan sayısız yazar gelmektedir.

Ayrıca, projenin gelişiminin çeşitli aşamalarında tavsiye ve görüşleriyle projeye doğrudan katkı sağlayan ve aralarında Lawrence Freedman, Michael Horowitz, Will Inboden, Andrew May, Aaron MacLean, Thomas Mahnken, Sally Payne, Erin Simpson ve Hew Strachan'ın olduğu birçok kişiye de minnettarım. Eliot Cohen özel bir teşekkürü hak ediyor: diğer yükümlülükleri onu bu projeden uzaklaştırmadan önce bu projenin tasarlanmasına yardımcı oldu. Kitabın üçüncü cildinin yayınlanmasını ilk kez Princeton Üniversitesi Yayınları'ndan Eric Crahan önerdi ve daha sonra basımevindeki diğer pek çok kişinin de yardımıyla basılmasını sağladı. Lucy Bales, Steven Honig, Jacob Paikin ve Jurek Wille gibi araştırma asistanları, Nathaniel Wong'un denetlediği bir sürecin parçası olarak bölümlerin hazırlanmasına ve biçimlendirilmesine yardımcı oldular. Chris Crosbie de çok değerli bir destek sağlamıştır.

Birkaç önemli kuruma özel bir borcum var. Johns Hopkins School for Advanced International Studies ve American Enterprise Institute harika bir düşünsel ortam sağladı. America in the World Consortium değerli finansal destek sağladı. En önemlisi, Henry Kissinger Center for Global Affairs ve direktörü Frank Gavin olmasaydı bu proje mümkün olmazdı. Frank, bu projenin başından itibaren formüle edilmesine yardımcı oldu; kendisi ve Kissinger Center personeli, sayılamayacak kadar çok şekilde bu çabanın sürdürülmesine yardımcı oldu. Onun liderliğinde Kissinger Center, bu kitaba yön veren aynı değerlere bağlı olan ve önümüzdeki yıllarda tarih ve strateji konularında çığır açacak çalışmalar üretecek eşsiz bir kurum haline gelmiştir.

Giriş

VAZGEÇİLMEZ SANAT: MODERN STRATEJİNİN USTALARININ ÜÇ NESLİ

Hal Brands

Stratejinin yerini hiçbir şey alamaz. Strateji, düzensiz bir dünyada bir amaç doğrultusunda hareket etmemizi sağlayan şeydir; düşmanlarımıza karşı daha iyi düşünmek ve onlardan daha iyi oynamak için hayati önem taşır. Strateji olmadan yapılan eylemler rastgele olur ve yönünü bulamaz; güç ve avantaj iyi bir etki yaratmak yerine israf edilir. En güçlü imparatorluklar bile iyi bir stratejiye sahip değillerse belirli bir süre hayatta kalabilirler, ancak hiç kimse strateji olmadan uzun süre başarılı olamaz.

Strateji hem çok karmaşık hem de çok basittir. Strateji kavramı (ne olduğu, neleri kapsadığı, en iyi nasıl uygulanacağı) bitmek bilmeyen tartışmalara, kafa karışıklıklarına neden olmuş ve tekrar tekrar tanımlanmıştır. En yetenekli liderler bile stratejinin ikilemlerini aşmakta zorlanmışlardır. Ancak stratejinin özü basittir: küresel ilişkilerdeki ihtilaflar ve rakiplerin ve düşmanların direnişi arasında, temel amaçlarımıza ulaşmak için güç toplama ve kullanma sanatıdır. Strateji, bizi engellemeye kararlı görünen bir dünyada, elimizdekilerle istediğimizi elde etmek için vazgeçilmez bir sanattır.

Bu bağlamda strateji, güç kullanımıyla yakından ilişkilidir. Çünkü her türlü çekişmeli ilişkide şiddete başvurma endişesi yaşanır. Eğer dünya uyumlu olsaydı ve herkes hayallerine ulaşabilseydi, karşılıklı ilişkilerde ustalaşmaya odaklanan bir disipline ihtiyaç olmazdı. Aslına bakılırsa bu kitap, Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin Avrupa'ya II. Dünya Savaşı'ndan bu yana en büyük devletlerarası kara savaşını yaşattığı ve böylece trajik bir şekilde hepimize sert gücün modasının pek geçmediğini hatırlattığı sırada tamamlandı. Ancak strateji, yönetimi zor bir dünyada başarılı olmak için her türlü gücün kullanılmasını kapsar. Aslında

bu temelde iyimser bir çabadır ve cebri metotların yapıcı amaçlarla kullanılabilceği, olayların liderleri yönetmesi yerine liderlerin olayları kontrol altına alabileceği fikrine dayanır.¹

O halde strateji zamandan bağımsızdır, ancak bizim ona dair anlayışımız zamandan bağımsız değildir. Stratejinin temel zorlukları Thucydides, Machiavelli ya da Clausewitz tarafından biliniyordu, bu yüzden eserleri bugün hala okunması gereken eserlerdir. Stratejik çalışmalar alanı, zaman ve mekanın ötesinde bir temel strateji mantığı olduğu inancına dayanır. Ancak “strateji” teriminin temel anlamı hiçbir zaman kesin şekilde tanımlanmamıştır ve en kalıcı metinleri bile kendi akıl süzgecimizden geçirerek sürekli olarak yeniden yorumlarız. Eğer strateji böylesine anlaşılması zor, değişken bir kavram gibi görünüyorsa, bunun nedeni her dönemin bize bu kavram ve onu iyi uygulamanın gereklilikleri hakkında bir şeyler öğretmesidir.

Bugün artık strateji anlayışımızı yenilememiz gerekmektedir. Ciddi insanlar, bir nesil önce bazen iddia edildiği gibi, Soğuk Savaş sonrası barış çağında artık savaşın (ve belki de stratejinin kendisinin) modasının geçmiş olduğuna inanmıyorlar. Katastrofik çatışma tehdidiyle noktalanan şiddetli rekabet, çağımızın acımasız gerçeğidir. Demokratik dünya, jeopolitik üstünlük ve temel güvenlik açısından on yıllardır hiç olmadığı kadar ağır zorluklarla karşı karşıyadır. Strateji, riskler yüksek ve başarısızlığın sonuçları ağır olduğunda, en değerli hale gelir. Bu da iyi bir stratejiye ve bu stratejiye yön veren tarihin derinlemesine anlaşılmasına verilen önemin giderek arttığı anlamına gelmektedir.

I

Edward Mead Earle, *Modern Stratejinin Ustaları* kitabının ilk cildine yazdığı önsözde “Savaş geldiğinde, hayatlarımıza hükmeder.” demektedir.² Bu kitap,

1 Stratejinin anlamı ve doğası üzerine zengin bir literatür bulunmaktadır. Örnek olarak bkz. Lawrence Freedman, *Strategy: A History* (New York, NY: Oxford University Press, 2014); Hal Brands, *What Good is Grand Strategy? Power and Purpose in American Statecraft from Harry S. Truman to George W. Bush* (Ithaca, NY: Cornell University Press, 2014); John Lewis Gaddis, *On Grand Strategy* (New York, NY: Penguin, 2018); Paul Kennedy, *Grand Strategies in War and Peace* (New Haven, CT: Yale University Press, 1992); Edward Luttwak, *Strategy: The Logic of War and Peace* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2002); Hew Strachan, *The Direction of War: Contemporary Strategy in Historical Perspective* (New York, NY: Cambridge University Press, 2013); Beatrice Heuser, *The Evolution of Strategy: Thinking War from Antiquity to the Present* (Cambridge: Cambridge University Press, 2012).

2 Edward Mead Earle, *Makers of Modern Strategy: Military Thought from Machiavelli to Hitler*, (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1943 [yeniden baskı: New York, NY: Atheneum, 1966]), Giriş bölümü, s.vii

tarihin en kötü savaşının en kötü anlarında tasarlanmış; 1943'te, bu çatışma okyanusları ve kıtaları kasıp kavururken yayınlanmıştır. Bu ortam kitaba olağanüstü bir önem kazandırmış, strateji çalışmalarının dünyanın kalan birkaç demokrasisi için bir ölüm kalım meselesi haline geldiğinin altını çizmiştir.

Amerikalı ve Avrupalı akademisyenlerden oluşan yazar kadrosu, Machiaveli'den Hitler'e kadar önemli şahsiyetler üzerinden askeri düşüncenin evriminin izini sürerek stratejinin daha iyi anlaşılmasını sağlamaya çalışmıştır.³ Ancak kitap, II. Dünya Savaşı'nın kaçınılmaz kıldığı bir başka gerçeği, bir ülkenin kaderinin savaştaki mükemmelliğinden çok daha fazlasına bağlı olduğunu vurgulamıştır. Earle şöyle yazmıştır "Günümüz dünyasında strateji, bir devletin (ya da devletler ittifakının) hayati çıkarlarını gerçek, potansiyel ya da sadece farazi düşmanlara karşı etkili bir şekilde ilerletmek ve güvence altına almak amacıyla silahlı kuvvetleri de dahil olmak üzere kaynaklarını kontrol etme ve kullanma sanatıdır."⁴ Bu, devlet yönetiminin birçok boyutunu içeren ve savaşta olduğu kadar barışta da işleyen bir disiplin olmuştur.

Modern Stratejinin Ustaları, iki savaş arası dönemde J.F.C. Fuller ve Basil Liddell Hart gibi İngiliz düşünürler tarafından ortaya atılan, stratejinin sadece büyük askeri komutanları ilgilendiren bir kavram olmadığı görüşünü ikna edici şekilde açıklamıştır. Aynı zamanda iktisatçıların, devrimcilerin, politikacıların, tarihçilerin ve demokrasilerdeki tüm ilgili vatandaşların da ilgi alanı olmuştur.⁵ Kitap, tarihe yoğunlaşmanın stratejinin incelikleri ve savaş ile barışın dinamikleriyle nasıl daha zengin ve daha titiz bir etkileşim sağlayabileceğini göstermiştir. Dolayısıyla bu ilk kitap strateji çalışmalarının, mevcut sorunlara ilişkin temel fikir edinme kaynağı olarak geçmişini kullanan modern bir akademik alan olarak tesis edilmesine yardımcı olmuştur.

Eğer strateji çalışmaları sıcak savaşın bir çocuğuyorsa, Soğuk Savaş sırasında olunmuşdur. Amerika Birleşik Devletleri, genişleyen küresel taahhütlerini yerine getirmek için geniş entelektüel ihtiyaçları olan bir süper güç haline gelmiştir. Nükleer devrim, savaşın amacı ve güç ile diplomasi arasındaki ilişki hakkında temel soruları gündeme getirmiştir. Yeni nesil akademisyenler, disiplinin dayandığı tarihsel bilgi birikimini incelemişler ve çoğu durumda revize etmişlerdir.

3 Avrupalıların çoğu Hitler Almanya'sından gelen mülteciler olmuştur. Bkz. Anson Rabinach, "The Making of Makers of Modern Strategy: German Refugee Historians Go to War" Princeton University Library Chronicle 75:1 (2013): 97-108.

4 Earle, "Giriş" s.viii.

5 Bkz. Bu kitabın 1. bölümünde yer alan Lawrence Freedman'ın "Strategy: The History of an Idea" başlıklı makalesi; ayrıca Brands, *What Good is Grand Strategy?*